

૬૬૮૨

શ્રી ગણેશાયનમાં.

પતીવૃતા સુંદરી ઓખા ના નાટકના ઓપેરા.

રચનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર.

પારસી કેમસર કાવસજી ખોખરી
સરખોણકર

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

(આ ઓપડી શને ૧૮૬૭ના રપમાં આકર મુજ
બ રજસ્તર કશાવી છાપવા છપાવવા તથા બજાવવા
બીજે સર્વ પ્રકારનો હક દર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યો છે)

મુરત “દેશી મિત્ર” પ્રેસ

સંવત ૧૯૫૫ શને ૧૮૯૯

કીમ્મત ૦-૨-૦

શ્રી.
ગણેશાયનમાં:

સોનીતપુરના રાજા બાણાશુરનું ગંગા કીનારે તપ કરવું. ત્યાં ઇશ્વર પારવતીનું આવવું. બાણાશુરને તપ કરવાનું કારણ પુછવું. બાણાશુરનું હજાર હાથ માંગવું. ઇશ્વરની મહેરબાનીથી હજાર હાથનું મળવું. અભિમાનથી યુદ્ધ કરવાનો અહંકાર. દેશે દેશની લડાઈમાં હત. પ્રાતઃકાલમાં બંગીઅણનો બાણાશુરને ઠપકો. ક્રોધાયમાન થઈ પુછવું. વાંછઆતું કારણ. ફરી સાર થુ કાચાર્યને પુછવો. એકવાર ફરી તપ કરવું. ઇશ્વર આગળ ઓઘાનની માગણી. પારવતીની મના. ઇશ્વર તથા બાણાશુરનો તપ. પારવતીને દક્ષીણ તથા વામ અંગના મેલથી શંતાન પેદા થવાનું વચન ઇશ્વરનું. પારવતીનું સ્નાન કરવું. નારદ રૂશીનું આકાશ માર્ગથી જવું. જતાં પારવતી ઉપર તથા બાળક ઉપર નજર પડવી. નારદ રૂશીની ઇશ્વર આગળ નારદ કળા. ઇશ્વરનો ક્રોધ. બાળકનું ખુન. કુંવરીનું લંપાઈ જવું. મીઠાના ઓરડામાં પારવતીની કલ્પના. કુંવરીને સાપ. પારવતીને બાળક વીશે શવાલ. આગળ ઇશ્વરનું વચન આપવું. કુંવરને શણવન કરવાની માંગણી. હાથીનું મસ્તક ગરદનપર મુકી શણવન કુંવર. શ્રેષ્ઠ નામ ગણપતી રાખવું. કુંવરીને અશુરની કન્યા થવાનો સાપ. બાણાશુરને શંતતી વીશે ઇશ્વરનું વચન, બાણાશુરને કુંવરીનો જન્મ. એ

આ તામ કુંવરીને અલાએધી જગા ઉપર એકદંડા મહેલ પર
 સખત, એવી શુકાચાર્યની ફરમાશ. ઓખા શાયે પ્રધાન કૌભા
 નડી કુંવરી ચીત્રસેહાને રહેવાનો હુકમ. ઓખાનું ચીત્રસેહા સા
 થે આકાશ માર્ગ થઇને ઇશ્વરનું પુજન કરવા જવું. ઓખાનો
 મહાદેવને મેલાપ. મનનું પ્રહેવન થવું. ત્રીજા લોચન વતી જાંતી
 ભાગવી. પારવતીનો યપકો. કુંવરીને સાપ દેવું. ત્રણ વખત જ
 જન થવા વીથે પારવતીનું કહેવું. સ્વપનામાં પાનનું ખીડું અડ
 ડું કરેલું અનીરધે આપવું. ઓખાને કામાલીની પીડા. તમામ
 વંશાવળીનો ચીતારથી ચીત્રસેહાનું જતાવવું. અનીરધ કૃષ્ણજી
 ના કુંવરની છબી નીરખી ઓખાનું આકૃંદથી ભેટવું. ઓખાનું
 ભેનીને પીયુ લાવવા શાર વીનવવું. ચીત્રસેહાનું આકાશ મામ
 થી દ્વારીકામાં જવું. સુદરશન ચક્રનું અટકાવું. નારદ રશીનું
 ઊડાવવું. તામશ વીધા ચીત્રને શીખવવું. ચીત્રનું ધારણ ધાવવું.
 અનીરધને શુનેલા ઝુલા શહીત ઉચકી ઓખા પાશે લાવવું. ઓ
 ખાનો અપાર હર્ષ. અનીરધનુ ગુરમે થવું. અશુરની કન્યા નહી
 વરવા વીશે ઓખાને હપકો. કૃષ્ણજી રીછની કન્યા અને કુમ
 જ સાથે પરણેલા વીશે ઓખાનું કહેવું. અનીરધનું મનમાં પ્રકુ
 લીત થવું. ઓખાનું ભર જોખનમાં ખારીએ ઉલું રહેવું. અનુ
 ચર દરવાનનું જોવું. રાજ ખાણાશુર આગળ ફરીયાદ થ
 વું. રાગનું દામ ભંગ થએલ જોવું. યુધ્ધ વીશે તૈયારી. પ્રધાનનું
 ઓખાના મહેલ આગળ લશ્કર શહીત ધસી આવવું. અનીરધ
 નું મહેલની ખારી ઉપર કુદી પડવું. લશ્કરનું તારાજ થવું. પ્ર
 ધાનનું હાર થવું. ખાણાશુરે નાગપાશ મુકી ઓખા શહીત અ
 નીરધને કાળાગ્રહમાં બંધન કરવું. નારદરશીનું દ્વારીકા જઇ કૃષ્ણ
 જીને ખબર કરવું. કૃષ્ણજી બળીભદ્ર વીગેરે ત્યાં અ

વી શંખનાદ કરવું. ગાણાશુરનું નમ્ર લગ્ન આકાશ
 કૃષ્ણજનું આકાશમાં ચક્ર મુકવું. ગાણાશુરના ૯૯૬ લાયતું કા
 પવું. ગાણાશુરે મહાદેવની શલ્યાના માંગવી. શંકરને કૃષ્ણજ
 નું ચુક. જ્ઞાતાનું મનાવવું. ગાણાશુરની કન્યા એખાના અનીર
 ધ્વ શાયે ધામધુમથી લગ્ન કરાવવાં. એખા અનીરધનું જોકું
 બંધાવવું.

સમાપ્ત

તા. ૧૨—૩—૯૯ }
 વારરવિ

લી. કર્તા પારસી
 કે. અશર કાવશજી

૬૯૮૨

શ્રી ગણેશાયનમા:

મતીવૃતા સુંદરી ઓખાના નાટકના
ગાયનો.

નૃપતી=

દવય હસ્ત બેડી નમું ગણેશાયને (મે વાર)
આપો શનમતી શંભુ પ્રેમથી, દીન દાસ બાણી રહેમથી.
હરનીરા હરદમ શુભ ગાઉં તારાં, પ્રમુખાવરૂં ઓ ન્યારા=દવય
સરણુ ચરણુ છું તારે આ વારે, ત્રીવીધનો શંકરનાથ વીકારે
છનનન છુમ છુમ મરદંગ ગાજે, બુધરા પાપે ગાજે=દવય
દાસ તુમ વારંવાર નમે, શત્રુ શકળ દગાદળ જામે.
આણાશુર ખ્યાન હગો વદીએ આજે શ્રી ગણેશ કેવા છાજે
=દવય—

આણાશુર

૨

કરું આરાધન કોણુ જોયા પામું હચ્છા વર—ખેવાર
શુભાર્થજી કહો આ વારે પામ શકળ મમ કાર્યે શતવર—કરું
મમ તન મતી વીકળ અતી સત્ય કહો મુજ દીલ થાયેતર—કરું

મુશ્વર

૩

હે ભક્ત કેમ તું તપ કરે હું છું પ્રસન્ન તું ઉપરે—
 માગ એવી શું છે તારી. ધારણા શું ભારીરે
 નાખ તું કલ્પના વીધારી. હું આપું બોલ ઉમારીરે—હે ભક્ત
 શાને કહેતાં ડરે અહી. તુજ વેણ પાછો ફરે નહી—
 કહે તું ઝટ ઉભો યમ દષ્ટ હું સત્યે કહી—હે ભક્ત

આણાશુર

૪

માંગુ અરજ એટલી સ્વીકારો દીન બંધુ—
 હજાર હાથ દો મુને કૃપા કરી શંભુ—માંગુ
 અન્ય માંગ છે વળી ન હારિ કો થકી—
 બ્રાન્તા મનની ભાંગીને કહો મુને નકી—માંગુ
 વીધન વખત આવી રહેશે તમ કીંકર પાશ—
 યાદી મુજને જે શમે પુર્ણ કરશે આશ—માંગુ
 શહાય યમ ઉગારશે શંકટ શમે આ જીવને
 નમું હું શીશ નામીને હે ભક્ત શીતને—માંગુ

મુશ્વર

૫

જા જશ પામજે તું શર્વ કાર્યમાં હવેથી-મારું માન નકી-તારા
 મનથકી, ધીરજ ધાર રતી. હાં. હા. હા, ચીત વીરો ચીંતા ન
 રાખ જરી

મન માહીં દઉ સત્ય કહી-તું ડરીશ નહી; જાને ખુશી
 યમ. હાં. હા. હા. હવે રાખ ઉદાર તારું હૃદય અતી-જા જશ

આણાશુર

૬

યમ સરજ શકળ મમ રંજ પુરણ યમ આસા મુજ આ વાર—
 મન થયું અતી ખુશકાર. શું કહું સચીવ દીલદાર- વર

પામ્યો હરત હગર
 મુજ સમ કોઈ ના લગાર. શંભુ નાથને પ્રસન્ન થઈને આવ્યો
 ઉલ્લસ મહી પ્યાર
 મન હર્ષ યુધ્ધાનો અપાર. તમે શૈન્ય કરો તૈયાર. કરું શ
 વ શત્રુને ઠાર
 અસ મારું ગોળીનો માર. કરું વશ સ્વદેશો ખડગ અક્ષાવી
 વરસાવું લોહી ધાર—થઈ શકળ શકળ

અધાન

૭

જીત્યા જીત્યા સ્વદેશો અપાર રે જેની નહી નહી ગણના કંઈ
 થાયે—
 અમ વંગ ક્ષીંગ કામ્બજ અંગાલ ખોરાશન વીલાત તરંગ
 પંચાલ.

રણા વળી કહેવાયરે—જેની
 સ્ત્રીયારાજ કામર મોત ચીણુ માધડ સૌરસ અન્નેધ્યા વૈરાટ
 દ્રાવડ

મનમાં નવ શમાયરે. જેની
 રચવંતી હસ્તીનાપુર સુમાળ કણોજ વારણપુર શાતે પાતાળ
 મલખાર મુલતાન માયરે. જેની
 મારતા મારતા માર્યો મચ્છ સંગે ક્ષીધુ રાહમાં કચ્છ.
 હૃદય અતી ઉમરાયરે—જેની નવ ગણના કંઈ થાય

નારદ રશી

૮

નારદ રશી મારું નામ માયાં ફેડાફેડાડું કામ—
 સાચી સેવાણી વાતો મારી અક્ષત લેવા જોગ.
 કાને સમજી માહોમાહે થાય તેનો વીયોગ—નારદ
 અંધ તોડે રંડા જોડે નંદાના એ ઢંગ.

તુચ્છ તવંગર નહી કો મેલું મયોતું એનો જંગ—નારદ રશી

બાણાશુર

૯

કહે મુને ચાંદાલણી કેમ છુપાવ્યું મમ બણી

કેમ આડો ધર્મો તેં વારણો મોં ઉપર તારા.

ભેદ ઝટ કહે તું મુને, અંગાર ઉઠે છે કુતણી—કહે

ચાંદાલણી

૧૦

પ્રાતુશકાળમાં નવ જોવું મુખ વાંઝીઆ તણું.

દીન સંધો એળે જશે શંકટ શહેવું પડે ધણું

છે સાચું મુજ રાજન. કોધ ન લાવો મન—

બાણાશુર

૧૧

પ્રભુ પ્યારે આપો મુજને સંતતી બહુ વીકળ બની છે મતી.

બાલ્યવિના જગમાં ન રહેવાયે તે વાંઝી મેલું કહેવાય.

મારે મેણારે. પીડે દાવાનળ અતી. બહુ વીકળ

જેવી તુચ્છના બાળે મુખડું પહેલે પહોરે ઉપજ્યું દુખડું

શંકુ અર્પોરે પળ પણ ચેન નથી. બહુ વીકળ

સંશ્વર

૧૨

બશ હઠ તણ દે એ નવબને. એ નવબને સત્ય કહું છું તને.

ખરે હતો તું પુર્વે હત્યારો. તેથી કદી ના થારો ન્યારો. અરે જ્ય

તજજ. બસજ. બસ હઠ

થારો માફ પાપ પુન્યે ખચીત તું જણી લે માયેથી ઉત્ત

ર ભાર

તપને તું માની લે, અરેજ. તજજ. બસજ. બસ હઠ

તણ દે

નારદ રશી

૧૩

શું રહ્યા છો થઇ આધીન તપને ભોળા શંકુ અંહી.

નેને નીહાળી યમ રહ્યો છું અંતરમાં કું અજબ.
જુઓ જમને નમ ધર્મ છે, તમ વીના અવતરી બાલ્ય બેદારા
રનાન કરી રહી છે—શું રહ્યા છો.

શંકરનાથ

૧૪

ધીક નડીર કૃત્ય કર્યું કેવું. મારું પાપીણીને જમ. ખસ છોકુ
નહી નહી ખરે અધમ જોયા જેવું. ધીક નડીર
શમશેરને જગાવું બાલનું રધીર પાવું. અલગ કરું ધડ તેવું

મંગલપતી

૧૫

દે મારમ મુજને આ વાર. લામી ઝર બહુ તનમાં અંગાર.
છે તું પાપી નીલિજ લંપત કોણ ખસ નહી તો કરીશ
કું હાર—દે

દુર ખશો કેમ કરો નહી જશો વેગે વશો. શાને ધશો બદકાર
ધીક્કાર હઝાર. દે મારમ મુજને આ વાર

ચારવતી

૧૬

પુત્રી પાપીણી તું બની ધીક પડ્યો અવતાર.
બન્ધુ મૃત્યુ નીરખી ગમ લંપામ તે વાર.
યમ અશુર બુધ્ધી તારી, થજે તું પુત્રી તેની ધારી.

શંકર+બાણાશુર

૧૭

ઉઠ ઝટ હડીલા. કમ્મે કુંવરી શરણ તુજને
લેખ લખેલ છે ખરેખરા

—ઉઠ

બા.

પ્રેમે પ્રણમુ દવી કર જોડી નાથ યયા છો શહાય
પુણ્ય મનોવૃત્તી યમ છે મહારી. હા. હા. હા. બશ બશ
બશ ઉઠ ઝટ હડીલા

શુકાચાર્ય

૧૮

ધન્ય નશીબ એનું બહુ ચઢ્યું છે આને (બેવાર)
 જન્મી છે એ પુત્રી સત્ય થકી શુભ કાળે. ધન્ય
 છે નામ ઝોખા એનાથી તખ્ત ખીરાળે
 અતી આનંદી યત્રો અખીલ શૃંગીમા વાળે. ધન્ય
 એ કુંવરી થકી તુમ મુગટમણી શું છાળે
 યજ્ઞ છે પ્રભુની મહેર શું મંગળ ગાળે. ધન્ય

આણાશુર

૧૯

જાઓજી ઝટ પ્રધાનજી આ વાર. મહેલ રચાવો એક
 દોરે—શોભાઓ શુંદર સારી, અતી તે આનંદકારી. શુભ
 બીત રાખો ખારી. અમુલ્ય મુકાવા જારી. મનહર. ખુશકર
 દીલહર. અંદર. સાજ, ઝલકે રત્નજડીત. થારો ઠાર. જા
 રચના વીચીત દરશાવોરી. ચીતલેહાની છે ખેની
 ઝોખા સજે રહેશે તેની. પલ બહાર તે ખીરો નહી. સૈન્ય
 રાખો ફરતું જોની. ઝપઝપ, ચપચપ. લપલપ. સપસપ.

આજ

ઝટ પટ ચટ પટ વીલંબ તમે કરશો નહી રે લગાર. જા

પારવતી

૨૦

યજ્ઞનેતું પુત્રી મન લલચાવ્યું લોચન ત્રીજું શીદ દરજાબું
 દર્દી કું વેણ મુખેથી એક. જાણી લેને કરીને નીસ્તેજ. જા
 ત્રીતક લખ થશે તુજ ખરે મનોરતી સ્વપનાથી પુરું કરે
 વેશાખ શુદ્ધ ખારસ દીને નાગરવેલની ખીડીના છીને. યજ્ઞ

ઝોખા—

૨૧

કામાચ પીડે ખેની મુને આ વાર (બે વાર)

મળશે ક્યારે પ્રાણ પ્યારોરે. યદ્ય શોકાતુર અપાર. કા-
મદન દાવાનળ બહુ બહુ ખટકેરે તનના ખુશ લગાર. કા-

ચીત્રલેહા-

૨૨

આમ વીકળ બનો શું બાધ મારી
પ્રભુ કૃપાથી મળશે પ્યારો ધીરજધારો દીલેધારી આમ
શીદ કકળાવો ત્હદય બહેની ઝટ થશે પત્ની પીયુ પ્યારી
આમ વીકળ

ઓખા

૨૩

કદલી ઉપર આ ધાવ શો. ક્યો પ્રભુ તેં કારી.
કેમ દુભાવી દીલ મુજનું. છોડી ગયો પ્યારી. —કદલી
હાય જખમ કે દી રૂઝશે. આ અતી ગમ ભારી.
ક્યો પ્રભુ તેં પ્યારાને. શાને વ્યભીચારી. —કદલી
યદ્ય છું હું લીન શ્વપ્નામાં. પ્રાણપતીની શંગાથ.
હાય વરતાયો કેર શું. કાધી બેગર અનાથ. —કદલી
ધીક પડો આ જીવતરને. એથી મર્ણુ બહુ.
દીન રેન ઝુરી મરું. હાય હાય પોકારી બહુ. —કદલી
કહું છું બેની કરગરી. શ્વામી લાવ તું હયાંય.
નીરખી આ નેત્રો યકી મુજ તનમાં શુખ થાય —કદલી
નામ ઠામે અલુગાણું. નહીંરે ખખર લગાર.
ઝટ લાવો બેની માહેરી. ઓલાવો દીલના અંગાર —કદલી

ઓખા

૨૪

લાવો એ મમ પતી બીજું કે નથી ખરે છે હૈયાહાર.
થશે ઉરમા અતી છોડું ના કદી. અહો પ્રાણધાર—લાવો.
બેની ઓલાવો દાઝ મારી. જાણી દયા આ વાર.
અકા શર્વ દુર કરોને વીલંબ નહી લગાર —લાવો

નેત્રા મમ વીધાઈ ગયાં છે નીરખી આ બરથાર..
 ક્યારે બેટુ પ્રીતથી આપે આલીંગન તતકાળ —આવો
 ચીત્તલેહા ૨૫

આઈ મારી સારી ચાલી જોઈં છું હું તતકાળ (બેવાર)
 ધશીને હશીને. હશીને. કશીને. લાવું હું પ્રાણધાર—આઈ
 શોક તજો બેની તમો શીદ કરો કલ્પાન્ત.
 લાવું જળ બળ કળ થકી પ્રેમે રહો નીરાંત.
 નીરાંત શાન્ત છોડો કલ્પાની બેની બાગું બ્રાંત. —આઈ

ઓખા

૨૬

રહ્યા તનમાં એ વસી નીરખી પતીને ગયું મનહું હશી.
 કેમ તજો છો મુજને પ્યારા તમ મમથી યાસો ના ન્યારહ
 દુર દુર કરો ચાંતા કશી. રહ્યા તનમાં.
 પ્રેમે પત્નિ જણુજો અધરામૃત ચાખી લો.
 તમજૂતનમન ધે પ્રીતે હશી રહ્યા ટનમાં એ વશી

આત્મલેહા

૨૭

આમ અકળાવો છો શું આવાર આવાર મમ પ્યારા છે
 ચક્ષુના તારા (બેવાર)
 ખુલા શમેત હું લાવી છું તમને. બાહુક બેનો ના લગાર
 —મમપ્યારા

બાહુક. આમ અકળાવો.

બેની હમારી નારી તમારી. ઓખાના છો દીવદાર. તમે
 પ્યારા. ઓખા—આમ
 કૃપા કરીને અહીં રહીને. પ્રીયા શંકે કરો પ્યાર. તમો પ્યાર
 રા પ્રીં આમ

અનીરધ

૨૮

અરે નહી નહી નહી હયાં લાવી તું કેમ. લાવી કુપાવી હ

શાવી તું કેમ—અરે

અથુરની કન્યાને નહી હું વર. હૃદયે પડતું નથીરે જૈન

—અરે

ખરેજ કરત હું ઠાર આવારે. જોકલડી જોષ આવે છે

રહેમ—અરે

છોડો વિચારીને જુદી શીસીયારી. શુરા ક્ષત્રી સાથ પાડો

શીદ ખેન—અરે

ચાતુરી તારીથી લુપ્ત છું. અતી આકૃંદ યજી છુદુ છે

પ્રેમ—અરે

અો ૧૦ અ૦

૨૯

રગે રમેા પીયુ મન હરનારા શખ્દો શુશીલા શું લાગે છે

પ્યારા.

બીજો બીજવો ને શુખ કરનારા. પ્યાલો ભર્યો પ્રેમ રસને

દારા—રમે

આવો ઊગાળા તજ દો ચાળા. જીવન મારા હર્ષના ભારા

—ચાલો લેટો

હું છું પ્યારી. અહો પ્રીયા મારી. સદાની તમારી. ખુશ છે

રનારી—રમે

ચીત્રલેહા

૩૦

વીનતી ઉરે સ્વીકારો ખેની આ વાર. સ્વીકારો ખેની આ વાર

—વી.

આજા દો મુજને કૃપા કરે ને યમ મહેર પ્રભુની અપાદ

—વીનતી

રંગે રમાડો પ્રેમે પતીને. લહાવો લીયોને લગાર—વીનતી
 જોકે છું છોડી આપ હું તમને કરો પ્રીતમને પ્યાર—વીનતી
 રહો ઉમંગે શોક તજીને શુભે શોવો દીલદાર —વીનતી

અનુચેર

૩૧

વાત કહેતાં એક જીમ મુજ આડે. ખરે અરે નહીં નહીં
 સત્યેજ કહું અહીં
 માફ કીજે શુભી મારી. યદ્યપિ આ સ્ત્રી વેશે નારી. નીરખી
 જાએ નારી શારી. શુંદર સારી. યદ્ય કો પ્યારી. જાએ તન મુજ
 —આ હારી વાત કહેતા.

બાણાશુર

૩૨

ખરે યદ્ય છે જ્યનભંગ શંભુ કહયુ વાદ આવે. શૈન્ય કરો
 ઉભુ હાવે
 નવ કો પાપી રતાવે. નહીં દુસ્મન કદી કાવે. જાંછર શત્રુને
 પેરાવે—ખરે
 મને યુધ્ધો બહુ લોભાવે. કોણ સીંહને જગાવે. જટ તેને
 અહીં લાવે.

રણુ શંભોમે હીમત ધારી લડજો શુરાઓ આ વાર.
 દુસ્મનદારોને હરાવી સીશ ઉડાવી દો અપાર.
 જટ તમે તૈયાર થાઓ શૌ આ વાર. શુરવીર સરદારો.
 શીઆળખી ના હારો. પક્ષ એક નાં કરશો વીલંબ. જોષ
 મુખ ના ખાશો ગમ.

જદ્ય અરીને દુભાવે ખરે યદ્ય છે જ્યન ભંગ

ઝોખા

૩૩

જુહુ આળ ના મુકીએ, કહીશ માતુને આ વાર;

શીદ દુઃખી રંકને કરો, મારગ ધરો શરદાર.

હું અમળા નીરાધાર, જાણી કર શંભુ પ્યાર.

કોલા-૩—પ્રધાન

૩૪

ધીક અધમ ? પાપી કહે નામ, હાં આવ્યાં છે શું કામ

શું કામ ? કોણ છે ન્યાત, જટ કહે મુજને વાત

અકલાકલ કયું ભારી, તુંને નાંખીશ હમણા મારી

નીર્લજ શરમ નહી આવી, નાખી ફશાવી હીમત શું તારી

જાએ શું ફાવી, જોઈ લે આ કામ, હયાં આવ્યો છે શું કામ—ધી

જોઈ લે જટ ચંડાળ, આવ્યો છે તારો કાળ, હું કરું છું તુ

જને હાર

ફકડ શીટકાર, તુજને અપાર મુરખ ગમાર, કોણ નહીરતુમધામ—હયા.

અતીશ્ય

૩૫

ધીક ધીક હજારો હેવાન, વધુ શું મુખથકી વહેરે.

હું કાવીશ તુજ અવશાન, શુરા ક્ષત્રી ના કોથી ડગેરે

હું શુરવીર ક્ષત્રી તન, વધુ શું મુખ થકી વહેરે

ધમ ધોર ગગનડં ગગન, શુરા ક્ષત્રી ના કોથી ડગેરે

અશ આવ તું શામે ચંડાળ, વધુ શું મુખથકી વહેરે

હું કરીશ તુજ ખેદાલ, શુરા ક્ષત્રી ના કોથી ડગેરે

તારી લુધી લપડતી હું તોહું, વધુ શું મુખ થકી વહેરે

આ શમશીર વતી શીશ ફેડું, શુરા ક્ષત્રી ના કોથી ડગેરે

કોલા-૩—રાગ

૩૬

શૈન્ય સર્વ મધું હારી કરે। રાજન તૈયારી
 ગઘ શુધ્ધ શાન મતી મારી. આવ્યો છું જીવ ઉગારી-શૈન્ય
 નહી નહી નહી કદી કાવે માફ હાવે ત્યાં
 છે કેા ક્ષત્રી તન તેં ઉપજાવ્યો છે ત્રાહ્ય-શૈન્ય
 માગીશું શહાય શંકરની કૃપા અમાય ઇશ્વરની
 હીમત ધારી હામ બીડીએ
 શત્રુ સંહારી પ્રાણ લીજીએ-શૈન્ય સર્વ

અનીરૂઢ

૩૭

વીધાત્રા શું લેખ તેં આવા લખેલ કાળાગ્રહ આ જાનેને ઘરજેલ
 ફર્યો શેરહાલ નથી કેા ઉપાયખાત્રીપ્રીયા મારી બહુજ રીઆય
 કહે મુજ બાપુને કેાણુ આવાત ખરે જોથીયાયે મુનેરે નીરાંત-વી.
 નમું ચરણે પડી તારે હું દેવ ધારી વીનતી ધાવારે તતખેવ-વી.

નારદૃશી

૩૮

વાત મમ કષ્ણજી શુણો હદય ધરી. ખરે અરે હવે ઉતપન્ન્યોતમ અરી
 કાળા ગ્રહમાં વશે છે કુવર અનીરૂઢ. મુખેથી ઉચારતાં જાએ છે શા
 ન શુધ્ધ
 આરી સંગથી પડ્યો છે પાંજરાની માંય. વશે કુર અસુર જ્યાં
 તેનો નવ ઉપાય

અક્ષા

૩૯

લડો શુરે સંજુ લડો શુરે શંજુ માનોરી સમજેરી લડો
 શુરે શંજુ
 ખસ કરો મહાદેવો એને કરો આપણા જોવો હવે ચાર હ
 સ્તના તેવો
 માનોરી, સમજેરી, લડો શુરે શંજુ

જીવો

૪૦

લગ્નનો શુભ શોભે છે પ્રસંગ. શમાયે ના આ ઉમંગ—લગ્નનો
અનીરૂઢ ઓખાતું જોડું બંધાયું અતીથણો આનંદ—લગ્નનો
ભર્યો ભરપુર ખુશીનો દીન મગ્ન થયું તનમન—લગ્નનો
બીવીધ પુષ્પોની માળા પેરાવી દીપે અનીરૂઢ કંઠ—લગ્નનો
સદ્યએ જોડી રહો આખાદે ઉડાવો રંગ અંગ—લગ્નનો

છેલી સલામ

૪૧

પ્રણામ પ્રણામ ઓ પ્રણામ—એ વાર
રહેમી નેત્રો ધરી દોષ દુર કરી પરહરો કેા હમખામ-પ્રણામ
મહેરખાનો વેઠ્યો આપે શ્રમ કૃપા સુશીલો કરીયે હમ
અન્ય પરવરો તરદી માફ કરો સીધારીએ શુભ ઠામ-પ્રણામ
સન્ન્યજનો પુર્ણ થયો ખેલ ધશ કૃપાથી સુખ પામેલ
લઘએ રગ હમો મારી બક્ષો તમો સઉ સુજો નર નાર ત
મામ-પ્રણામ

જ્ઞાની મન રંજકને માટ સુખોર્ધક રચ્યો છે ઠાઠ
ડુંક જ્ઞાન થકી અલ્પ મતી વતી રચીત કેકાશનો સલા
મ-પ્રણામ

નમ્રતા-અરજ

૪૨

જીલ્લે સુરત તાલુકે ખારડોલી કરખો શરભોણ મુજ ઠામ છે
ખારશી કાવશજી રસ્તમજનો ખેટો કેખશર માફ નામ છે
સ્વીકારશો વીનતી માહેરી જાણી મુજને દાશ
માગું મારી જીલની સઉ સુજો પુરસો આશ
ડુંક જ્ઞાન થકી અલ્પ મતીવતી આ લધુ અંથ રચ્યું શ્રીહરી
દીનખાળ જાણી પ્રભુ શહાય થશો દાશ કેકાશ વારે ધાસો

